

ELŐSZÓ

2008 novemberében jeles évfordulót ünnepelt a hazai pedagógiai és nevelés-történeti szakma, valamint a szegedi érdeklődő közönség. Nyolcvan évvel korábban nyitotta meg kapuit a Budapestről Szegedre költöztetett Állami Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola, amely magas színvonalú kutató, oktató és nevelő tevékenységének köszönhetően a város tudományos közéletének egyik meghatározó, országosan ismert és elismert jelképévé vált. A főiskola jogutódként működő Juhász Gyula Pedagógusképző Kar és Szegedi Tudományegyetem Szaklevéltára a jeles évforduló alkalmából 2008. november 18-án egynapos felsőoktatás-történeti tudományos konferenciával emlékezett meg a főiskolai pedagógusképzés Szegedre kerüléséről, valamint az 1928 és 1947 közötti két évtizedéről.

Az utóbbi években végzett forrásfeltáró és intézménytörténeti kutatásoknak köszönhetően indokolt elvégezni a főiskola történetéről készített korábbi összefoglalók kiegészítését, újabb szempontok és adatok figyelembevételével. Kötetünk bevezetéseként Zsidi Vilmosnak, a szervezésben szaktanácsadással közreműködő Magyar Felsőoktatási Levéltári Szövetség akkori elnökének megnyitó köszöntőjét közöljük. Ezt követi az 1928-as reform előzményeinek tisztázása céljából Nóbik Attila tanulmánya a polgári iskolai tanárképzés 1873 és 1928 közötti történetéről, valamint T. Kiss Tamásnak Klebelsberg Kuno kulturpolitikai pályájáról készített írása. Ezt követően Ladányi Andor és T. Molnár Gizella az 1928-as reform kidolgozását, megvalósítását, a főiskola Szegedre költözését és a megnyitás nehézségeit mutatja be. Vajda Tamás tanulmánya az 1928 és 1944 közötti években zajló oktatási tevékenységet, a sorozatos reformelképzeléseket ismerteti. A következő négy dolgozat a korábbi kutatásokban meglehetősen elhanyagolt, ennek következtében az intézménytörténeti összefoglalókban szűkös keretek között tárgyalt, de a főiskola történetének mégis szerves részét képező témákat dolgoz fel. Jancsák Csaba a főiskolán működő ifjúsági szervezeteket és a két világháború közötti hallgatói életet, Kiss Róbert Károly a gyakorló polgári iskola tevékenységét és a tanítóképző intézetek oktatóit képező Apponyi Kollégium működését, Miklós Péter pedig az apponyi kollégisták gyakorló tanításának helyszínéül szolgáló újszegedi katolikus tanítóképző történetét ismerteti. Záró tanulmányként Vajda Tamás a főiskola 1945 utáni átalakítása és a sorozatos reformok miatt bekövetkező súlyos zavarok ismertetésével járul hozzá az 1928 és 1947 közötti, majd az azt követő időszak által képviselt képzési színvonal közötti különbség értékeléséhez. A tanulmányokat részletes irodalomjegyzék, adattár és néhány korabeli fénykép egészíti ki.

Kötetünk célja, hogy bemutassa azt az 1928 és 1947 között különböző oktatási intézmények (gyakorló polgári iskola, tanárképző főiskola, egyetem,

tanítóképző intézet) szoros és összehangolt együttműködésével megvalósuló oktatási és nevelési munkát, amely a főiskolai pedagógusképzés történetének egyik legfényesebb, elismerésre leginkább számot tartó, mégis napjainkig méltatlanul mellőzött korszakává teszi a vizsgált két évtizedet.

Külön öröm számunkra, hogy a kötet megjelentetésében a főiskola kiemelkedő szellemi műhelyeként is elismerést kivívó Belvedere Meridionale Kiadóval működhattunk együtt, akiknek szíves segítségéért ezúton is köszönettel tartozunk.

Kiss Róbert Károly és Vajda Tamás